

Hurtig studie gennemførelse og tidlig studiestart

I samtlige nordiske lande og selvstyrende områder foregår løbende og til stadighed en debat om, hvordan man kan få studerende hurtigere igennem en højere uddannelse.

Der er flere årsager hertil.

Der er i alle lande en målsætning eller ønske om at forhøje andelen af en ungdomsårgang, der tager en højere uddannelse, og det kræver store økonomiske investeringer i undervisningsinstitutioner, lærerkræfter med videre og større udgifter til studiestøtte.

Jo tidligere de studerende starter den højere uddannelse og jo hurtigere de gennemfører uddannelsen, jo længere tid vil de kunne være på arbejdsmarkedet.

Samtidig er der lige nu en udpræget mangel på arbejdskraft, især uddannet arbejdskraft.

Det har alt sammen betydet, at der har været drøftet adskillige forslag til dels at få de unge til hurtigere at starte en højere uddannelse efter afslutningen af den adgangsgivende gymnasiale uddannelse, og dels at komme hurtigere igennem den højere uddannelse.

Der har i den forbindelse i flere lande været set på, om studiestøtten kunne bruges som styringsmekanisme. Forslagene har været mange og spænder fra konvertering af lån til stipendium efter beståede eksaminer, højere stipendium til studerende der starter umiddelbart efter den adgangsgivende uddannelse, dobbelt studiestøtte eller efterbetaling ved gennemførelse på normeret tid, kun studiestøtte i en begrænset periode (årrække) efter afslutningen af den adgangsgivende uddannelse til stop for udbetaling af studiestøtte ved enhver forsinkelse og eftergivelse af studielån ved fuldførelse af uddannelsen på normeret tid.

Vedlagt følger en oversigt "Nøkkeltall for studenter i høyere utdanning i 2006", som blandt andet viser de studerendes alder i de nordiske lande ved studiestart og ved afslutningen af den højere uddannelse. Endvidere har hvert land særskilt redegjort for, hvilke elementer i de respektive landes studiestøttelovgivninger, der understøtter en hurtig studie gennemførelse samt en tidlig studiestart. Der er samtidig redegjort for andre tiltag uden for studiestøttelovgivningen. Endelig er lånetilbøjeligheden omtalt.

Nøkeltall for studenter i høyere utdanning i 2006

	Danmark	Finland	Sverige	Island	Norge
Alder ved første studiestart (medianen)	21,1 år	22	22, 2 år	23 år	21 år
Alder ved fullført kandidatutdannelse/master (medianen)	28,1 år	27,4	27 år	Master 36 år Bachelor 28 år	27 år
Andel af studentmassen som har gjennomført fulltidsstudier på normert tid	14 % (universiteter)	29,4 % (all høyere utdanning)	17 % etter tre år (all høyere utdanning)	40 %	45 % (all høyere utdanning)
Gjennomsnittlig antal avlagte ECTS-poeng per student i 2006		33,6	Prestasjons-grad: 83 %	46	45 poeng
Andel av studentmassen som får studiestøtte	71,8 %	48,5 %	73%	c.a. 50%	68 %
Andel av studiestøttemottagerne, som tar opp lån	43,6 %	32,6 %	75%	100%	100 %
Gæld ved avsluttet kandidatutdanning i 2006 (median og 75 % fraktil)	For fullførte kandidatuddannelser Median: 16.377 € 75% fraktil: 23.323 €	5 493 €	Kan f.n. inte lämnas	—	35 940 € (median) 43 385 € (75 % fraktil)

Elementer i studiestøttelovgivningen til understøttelse af en hurtig studie gennemførelse samt en tidlig studiestart

Lån konverteres til stipendium: Norge

Konvertering sker efter bestået eksamen. Svag øgning af studiepoint efter at ordningen blev indført i 2002, som imidlertid også kan skyldes andre årsager.

Studielånsafdrag: Finland

Hvis studiet gennemføres på normeret tid plus 1 år (yrkesuddanning) eller 2 år (universitetsniveau) og studielånet overstiger 2.500 Euro, giver det et afdrag (fradrag) i skatten på 30 % af det beløb, som overstiger 2.500 Euro. Ordningen gælder studerende, der er begyndt studiet i 2005 eller senere. Det er derfor for tidlig at vurdere effekten, men låneoptagningen er ikke steget.

Begrænset antal år med studiestøtte: Alle lande

Begrænsningen medfører ikke en hurtigere gennemstrømning i uddannelsen, men modvirker "evighedsstudenter".

Behovsprøvning i studiestøttesystemet mod indtægt: Alle lande

Effekten af indtægtskontrollen er usikker i forhold til en hurtig studie gennemførelse. Balancegangen mellem for meget erhvervsarbejde, der sinker studiet, og for lidt erhvervsarbejde i forhold til leveomkostningerne, er vanskelig.

Studiestøttens niveau: Forskelligt i landene:

Der gives på årsbasis studiestøtte mellem ca 7.000 Euro og ca 12.000 Euro. Der er også forskelle i leveomkostningerne i landene. Målet er at studiestøtten har en størrelse, der passer til fuldtidsstudier med en mindre indtægt ved siden af. Finland hæver studiestipendiet i år med 15%. Sverige forventes også at forhøje studiestøttebeløbet.

Samlet set synes de forskellige tiltag i studiestøttelovgivningen ikke at have væsentlig effekt på en hurtigere studie gennemførelse.

Der findes ikke i studiestøttelovgivningerne elementer, der understøtter en tidlig studiestart.

Elementer uden for studiestøttelovgivningen til understøttelse af en hurtig studie gennemførelse samt en tidlig studiestart

Automatisk tilmelding til eksamen: Danmark (maks. 3 eksamensforsøg)
Begrænset antal eksamensforsøg i alle lande.

Individuelle studieplaner: Finland, Sverige og Norge. Se næste punkt om Danmark.

Indkaldelse til særlig vejledning ved forsinkelse: Danmark. Obligatorisk ved forsinkelse på 1 år, frivillig ved kortere forsinkelse.

Speciale på kandidat/masteruddannelsen afleveres inden for normeret tid, normalt ½ år: Danmark, overskridelse tæller som eksamensforsøg.

Hurtig reeksamination. Danmark. Gælder enkelte fag i de andre lande.

Krav til præstation for at holde studiepladsen: Gælder i alle lande, med forskellige frister.

Pointkrav ved optagelse på videregående (højere) uddannelse: Norge, hvor der gælder lavere pointkrav for ansøgere, der optages på grundlag af det oprindelige eksamensbevis. Det gælder for 50 % af studiepladserne.